

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ

॥ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

|| ಅಷ್ಟಾವಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ||

ವನವಾಸೇ ಕ್ಲೇಶಂ ವರ್ಣಯತಾ ಶ್ರೀರಾಮೇಣ ಸೀತಾಯಾಸ್ತತ್ರ
ಗಮನಾನ್ನಿವಾರಣಂ

ಸ ಏವಂ ಬ್ರುವತೀಂ ಸೀತಾಂ ಧರ್ಮಜ್ಞಾಂ ಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ |
ನ ನೇತುಂ ಕುರುತೇ ಬುದ್ಧಿಂ ವನೇ ದುಃಖಾನಿ ಚಿಂತಯನ್ || 2.28.1 ||

ಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಾ ತತಸ್ತಾಂ ತು ಬಾಷ್ಟದೂಷಿತಲೋಚನಾಂ |
ನಿವರ್ತನಾರ್ಥೇ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವಾಕ್ಯಮೇತದುವಾಚ ಹ || 2.28.2 ||

ಸೀತೇ ಮಹಾಕುಲೀನಾಸಿ ಧರ್ಮೇ ಚ ನಿರತಾ ಸದಾ |
ಇಹಾಚರಸ್ವ ಧರ್ಮಂ ತ್ವಂ ಯಥಾ ಮೇ ಮನಸಃ ಸುಖಂ || 2.28.3 ||

ಸೀತೇ ಯಥಾ ತ್ವಾಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾಬಲೇ |
ವನೇ ದೋಷಾ ಹಿ ಬಹವೋ ವಸತಸ್ತಾನ್ ನಿಬೋಧ ಮೇ || 2.28.4 ||

ಸೀತೇ ವಿಮುಚ್ಯತಾಮೇಷಾ ವನವಾಸಕೃತಾ ಮತಿಃ |
ಬಹುದೋಷಂ ಹಿ ಕಾಂತಾರಂ ವನಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ || 2.28.5 ||

ಹಿತಬುದ್ಧ್ಯಾ ಖಲು ವಚೋ ಮಯೈತದಭಿಧೀಯತೇ |
ಸದಾ ಸುಖಂ ನ ಜಾನಾಮಿ ದುಃಖಮೇವ ಸದಾ ವನಂ || 2.28.6 ||

ಗಿರಿನಿರ್ಝರಸಂಭೂತಾ ಗಿರಿನಿರ್ದರಿವಾಸಿನಾಂ |
ಸಿಂಹಾನಾಂ ನಿನದಾ ದುಃಖಾಃ ಶ್ರೋತುಂ ದುಃಖಮತೋ ವನಂ || 2.28.7 ||

ಕ್ರೀಡಮಾನಾಶ್ಚ ವಿಸ್ತುಬ್ಧಾ ಮತ್ತಾಃ ಶೂನ್ಯೇ ತಥಾ ಮೃಗಾಃ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಮಭಿವರ್ತಂತೇ ಸೀತೇ ದುಃಖಮತೋ ವನಂ || 2.28.8 ||

ಸಗ್ರಾಹಾಃ ಸರಿತಶ್ಚೈವ ಪಂಕವತ್ಯಸ್ತು ದುಸ್ತರಾಃ |
ಮತ್ಪೈರಪಿ ಗಜೈರ್ನಿತ್ಯಮತೋ ದುಃಖತರಂ ವನಂ || 2.28.9 ||

ಲತಾಕಂಟಕಸಂಕೀರ್ಣಾಃ ಕೃಕವಾಕೂಪನಾದಿತಾಃ |
ನಿರಪಾಶ್ಚ ಸುದುಃಖಾಶ್ಚ ಮಾರ್ಗಾ ದುಃಖಮತೋ ವನಂ || 2.28.10 ||

ಸುಪ್ಯತೇ ಪರ್ಣಶಯ್ಯಾಸು ಸ್ವಯಂಭಗ್ನಾಸು ಭೂತಲೇ |
ರಾತ್ರಿಷು ಶ್ರಮಖಿನ್ನೇನ ತಸ್ಮಾದ್ ದುಃಖಮತೋ ವನಂ || 2.28.11 ||

ಅಹೋರಾತ್ರಂ ಚ ಸಂತೋಷಃ ಕರ್ತವ್ಯೋ ನಿಯತಾತ್ಮನಾ |
ಫಲೈರ್ವ್ಯಕ್ತವಪತಿತ್ಯೈಃ ಸೀತೇ ದುಃಖಮತೋ ವನಂ || 2.28.12 ||

ಉಪವಾಸಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಯಥಾ ಪ್ರಾಣೇನ ಮೈಥಿಲಿ |
ಜಟಾಭಾರಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯೋ ವಲ್ಕಲಾಂಬರಧಾರಣಂ || 2.28.13 ||

ದೇವತಾನಾಂ ಪಿತ್ಯಾಣಾಂ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಂ |
ಪ್ರಾಪ್ತಾನಾಮತಿಥಿನಾಂ ಚ ನಿತ್ಯಶಃ ಪ್ರತಿಪೂಜನಂ || 2.28.14 ||

ಕಾರ್ಯಸ್ತ್ರೀರಭಿಷೇಕಶ್ಚ ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ ಚ ನಿತ್ಯಶಃ |
ಚರತಾಂ ನಿಯಮೇನೈವ ತಸ್ಮಾದ್ ದುಃಖತರಂ ವನಂ || 2.28.15 ||

ಉಪಹಾರಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಕುಸುಮೈಃ ಸ್ವಯಮಾಹೃತೈಃ |
ಆರ್ಷೇಣ ವಿಧಿನಾ ವೇದ್ಯಾಂ ಸೀತೇ ದುಃಖಮತೋ ವನಂ || 2.28.16 ||

ಯಥಾಲಭ್ಯೇನ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಸಂತೋಷಸ್ತೇನ ಮೈಥಿಲಿ |
ಯತಾಹಾರೈರ್ವನಚರೈಃ ಸೀತೇ ದುಃಖಮತೋ ವನಂ || 2.28.17 ||

ಅತೀವ ವಾತಸ್ತಿಮಿರಂ ಬುಭುಕ್ಷಾ ಚಾತಿ ನಿತ್ಯಶಃ |
ಭಯಾನಿ ಚ ಮಹಾಂತ್ಯತ್ರ ತತೋ ದುಃಖತರಂ ವನಂ || 2.28.18 ||

ಸರೀಸೃಪಾಶ್ಚ ಬಹವೋ ಬಹುರೂಪಾಶ್ಚ ಭಾಮಿನಿ |
ಚರಂತಿ ಪಥಿ ತೇ ದರ್ಪಾತ್ ತತೋ ದುಃಖತರಂ ವನಂ || 2.28.19 ||

ನದೀನಿಲಯನಾಃ ಸರ್ಪಾ ನದೀಕುಟಿಲಗಾಮಿನಃ |
ತಿಷ್ಠಂತ್ಯಾವೃತ್ಯ ಪಂಥಾನಮತೋ ದುಃಖತರಂ ವನಂ || 2.28.20 ||

ಪತಂಗಾ ವೃಶ್ಚಿಕಾಃ ಕೀಟಾ ದಂಶಾಶ್ಚ ಮಶಕೈಃ ಸಹ |
ಬಾಧಂತೇ ನಿತ್ಯಮಬಲೇ ಸರ್ವಂ ದುಃಖಮತೋ ವನಂ || 2.28.21 ||

ದ್ರುಮಾಃ ಕಂಟಕಿನಶ್ಚೈವ ಕುಶಾಃ ಕಾಶಾಶ್ಚ ಭಾಮಿನಿ |
ವನೇ ವ್ಯಾಕುಲಶಾಖಾಗ್ರಾಸ್ತೇನ ದುಃಖಮತೋ ವನಂ || 2.28.22 ||

ಕಾಯಕ್ಲೇಶಾಶ್ಚ ಬಹವೋ ಭಯಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ |
ಅರಣ್ಯವಾಸೇ ವಸತೋ ದುಃಖಮೇವ ಸದಾ ವನಂ || 2.28.23 ||

ಕ್ರೋಧಲೋಭೌ ವಿಮೋಕ್ಷವ್ಯೌ ಕರ್ತವ್ಯೌ ತಪಸೇ ಮತಿಃ |
ನ ಭೇತವ್ಯಂ ಚ ಭೇತವ್ಯೇ ದುಃಖಂ ನಿತ್ಯಮತೋ ವನಂ || 2.28.24 ||

ತದಲಂ ತೇ ವನಂ ಗತ್ವಾ ಕ್ಷೇಮಂ ನಹಿ ವನಂ ತವ |
ವಿಮೃಶನ್ನಿವ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಬಹುದೋಷಕರಂ ವನಂ || 2.28.25 ||

ವನಂ ತು ನೇತುಂ ನ ಕೃತಾ ಮರ್ತಿಯದಾ
ಬಭೂವ ರಾಮೇಣ ತದಾ ಮಹಾತ್ಮನಾ |
ನ ತಸ್ಯ ಸೀತಾ ವಚನಂ ಚಕಾರ ತಂ
ತತೋಽಬ್ರವೀದ್ ರಾಮಮಿದಂ ಸುದುಃಖಿತಾ || 2.28.26 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ
ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ||